

2017-Anul tribuniștilor memorandiști (VII):

Prima globalizare se produce prin presă: se trăiește cu viteza gazetei ! – Deviza vieții: „Am ales calea adevărului”

Nevoia romancierului de a trăi mai multe vieți deodată este și nevoia fiecărui cititor. Să urmărim motivația Ioanei Pârvulescu expusă în „Cuvânt înainte” la lucrarea „*Lumea ca ziar. A patra putere: Caragiale*”: «...Într-o lume a rupturilor, a pornitului de la zero, a ștergerii amintirilor, nimic n-a avut o mai bună continuitate la noi decât obiceiurile gazetărești, care, încetul cu încetul, ne-au modelat, și nu neapărat în bine. La sfârșitul drumului făcut prin presa timpului – radiografie a înfloririi gazetăriei în România modernă – se naște, aproape de la sine, o teorie nouă cu privire la curajul artistic al lui Caragiale și la poetica lui. (...)»

Pentru acea lume pe care noi nu am cunoscut-o, deși toți cochetăm cu dorința cunoașterii trecutului, autoarea începe cu un motto: „Am putea aduce ca mărturie oameni vii, din viața reală (G. Ibrăileanu)”. Lucrarea este incitantă fiind structurată pe următoarele capitole: „În căutarea unei lumi oglindite”, „Ocolul lumii cu viteza gazetei”, „În umbra gazetei, Caragiale”, „În umbra lui Caragiale, gazeta”, „Curajul lui Caragiale”, „Lumea ca ziar”, „Caragialesc”, „D’ale presei”. Practic o invitație de a redescoperi ultimul sfert al veacului secolului al XIX-lea, în care «o primă globalizare se produce prin presă ... Oamenii respiră în același ritm, se lasă înfiorați de aceleași povești, visează la același viitor, caută soluții acelorași probleme, de pildă gripei spaniole sau influenței, Garibaldi nu-i doar eroul italienilor, ci și al întregii Europe, „nemuritorul” Gambetta nu e doar în ziarele din Franța, ci și în cele din Suedia sau Italia, iar Jack Spintecătorul nu-i tulbură numai pe londonezi, ci deopotrivă pe bucureșteni. Veștile dau năvală din toate părțile lumii și mereu cea mai recentă e și cea mai atrăgătoare. Se trăiește cu viteza gazetei ...».

Caragiale a înțeles că ziarul are două fețe: „Dacă fața bună e importantă, taie drumuri noi, ajută la aerisirea locurilor stătute, te apără și dezvăluie minciuna, cea rea, la rândul ei, e departe de a fi neglijabilă”.

Acea lume l-a făcut pe cel mai mare dramaturg român și unul din cei mai importanți scriitori români, din toate timpurile, să se autoexileze la Berlin (în 1905), după încercările eșuate de a veni la Sibiu sau Brașov. Înnobilând genul publicistic cu satirele sale concentrate ce alternau cu expunerea tipurilor de moravuri, I.L. Caragiale a murit subit la Berlin (în 1912).

Tribuna nr. 135-137 (1888) prezenta o serie de articole sub titlul „*Caracterul lui Schopenhauer*” (traduceri din „Vossische Zeit” din profesorul de filosofie la Universitatea din Berlin, G.V. Gizycki): «Mulți, în aprețiarile lor asupra caracterului lui Schopenhauer, și-au pus pe al lor într-o lumină foarte nefavorabilă. Fără a simți ce era mare în ființa lui Schopenhauer, nu avură ochi decât pentru slăbiciunile lui și își făcură o plăcere a le exagera în modul cel mai nedemn. Schopenhauer ne-a spus ce crede el despre astfel de oameni. „Dacă un spirit mare, zice el, și-a deschis pentru ei tesaurele profunzimilor naturii sale și prin încordarea extremă a forțelor sale a produs opere, care îi vor înălța și lumina nu numai pe ei, ci și pe urmașii lor, până la a zecea și a

douăzecea generațiune, dacă el a adus omenirii daruri, cu care nu se pot compara altele, se cred îndreptățiți sceleratii a trage persoana lui morală în fața tribunalului lor, ca să vadă de nu cumva vor pute descoperi în ea vre-o pată spre a-și alina astfel durerea ce simt la vederea unui mare spirit... Însă printr-o ingratitude atât de strigătoare și prin această patimă de ponegrire malițioasă, acei judecători nechemați probează numai, că ei sunt și moral tot atât de ticăloși ca și intelectual – ceea ce însemnează mult.”

Puțini filosofi au simțit, ca acest cugetător, sfințenia misiunii lor, puțini au căutat adevărul cu atâta entusiasm, cu atâta devotament și fără preget și au lucrat pentru luminarea semenilor sei în condițiuni mai nefavorabile, având a înfrunta indiferența tuturor ca dînsul. Cuvântul psalmistului: „*am ales calea adevărului a fost de sigur devisa vieții lui*”. Muma lui plângându-se odată de el unui amic, a trebuit totuși să recunoască îndată: „Veracitatea este vîrtutea lui capitală, nici odată n’am auzit o minciună din gura lui”. El își considera viața numai ca mijloc pentru îndeplinirea marei sale misiuni și și-o conformase în vederea acestui scop. Era de o veracitate necondiționată, care nu-i permitea nici odată a tăce un adevăr, ori cât de impopular ar fi fost; și de o sinceritate, de un curagiu în exprimarea convingerilor cum puțini i-se pot compara în această privință. Dar tocmai acestea sunt și calitățile, care au mai mare valoare în caracterul unui filosof ca atare. (...)»

Cu astfel de articole cotidianul „Tribuna” își prezenta - în primii ani - viziunea politicii jurnalistice.

Realismul tipurilor de moravuri și al mediului social din epocă, poziționarea scriitorilor față de fondul de realitate al artei și „ficțiunea artistică”, a condus la multiple proiecte publicistice. Majoritatea acestor proiecte au fost ancorate în cea mai importantă comunitate de interese culturale și social politice: „*Junimea*”. Prin fondatorii săi, *Tribuna* s-a încadrat în acest curent literar, care nu a fost numai o asociație, respectiv un cenaclu sau un sistem de librării, cu o tipografie în spate.

Condusă autoritar de șeful ei literar, Titu Maiorescu, *Junimea* a fost o societate care s-a îngrijit de formarea noilor generații și a purtat îndelungi dezbateri și polemici colective, în vederea înțelegerii comune a rolului societății, culturii și literaturii.

Ce mișcare asociativă au mai avut românii în secolele XIX-XXI care să păstreze dominante cele cinci trăsături distincte, sintetizate de criticul Tudor Vianu: a) spiritul filosofic, b) spiritul oratoric, c) ironia, d) spiritul critic, e) gustul pentru clasic și academic? În perioada a doua a „*Junimii*” (1874-1885), etapa de desăvârșire a direcției noi, apar în paginile „*Convorbirilor literare*” operele marilor scriitori clasici români: Eminescu, Creangă, Caragiale și Slavici; acești ani au fost perioada de glorie absolută a revistei dar și perioada când - în același spirit - apărea cotidianul „Tribuna”, condus de scriitorul Ion Slavici.

În *Tribuna* nr. 39 din 2/14 iunie 1884, a apărut articolul „*Buna credință*”, semnat de „*Idem*”: «Se vorbește de sinceritate, de inimă deschisă și de bună credință. Sincer trebuie să fie omul față cu amicii sei, cu inima deschisă trebuie să-i întimpine pe adversari, ear de bună credință trebuie să fie în toate împregiurările, chiar și aflându-se el singur.

Buna credință consistă în potrivirea faptelor cu intențiunile mărturisite, și punctul ei de plecare e buna intențiune.

Acela, care este convins, că sunt bune intențiile sale, nu se sfiesce a le da pe față; el lucrează dar totdeauna la vederea tuturor, și ori-și-cui îi este dată puțința de a-l controla în lucrare, de a-l abate din calea ce-a apucat ori de a-l paraliza.

De aceea convingerea despre bunătatea intenției ea singură nu e destulă: omul de bună credință e tot odată convins despre legitimitatea scopurilor ce urmăresce și se simte, în împrejurările date, destul de tare spre a le putea realiza.

Altfel el devine ridicol ori deșteaptă, prin zădărnicia silințelor sale, mila celor ce-l încungiură.» (va urma)

Marius HALMAGH

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/actualitate/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-vii-prima-globalizare-se-produce-prin-presa-se-traieste-cu-viteza-gazetei-deviza-vietii-am-ales-calea-adevarului-123669.html>. În: *Tribuna*, 13.02.2017

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Arhiva', 'Anunturi online', 'Tribuna sporturilor', 'Publicitate', 'Redactia', and 'Tipotrib'. To the right, there are icons for 'E-mail', 'Telefon', and 'Facebook'. Below this is the Tribuna logo with the tagline 'Dintotdeauna pentru totdeauna!'. A red navigation bar contains categories: 'Eveniment', 'Actualitate', 'Stirile de pe strada mea', 'Sport', 'Cultura', 'Sanatate', 'Timp liber', 'Tribuna femeilor', and 'Descopera lumea'. The main content area features a news article with the title '2017-Anul tribuniștilor memorandiști (VII): Prima globalizare se produce prin presă: se trăiește cu viteza gazetei! - Deviza vieții: „Am ales calea adevărului”'. The article includes a date '13.02.2017 12:13', a view count of '62 vizualizari', and '0 comentarii'. Social sharing buttons for Facebook, Twitter, and a general share button are visible. A search bar with the placeholder 'Cautare' is also present. At the bottom right, there is a small banner for 'Tribuna Sibiu'.